

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΓΙΑ ΤΑ ΓΙΑΝΝΕΝΑ

ΜΙΚΡΟΠΟΛΙΣ

Τεύχος 9 - 20 Φεβρουαρίου 1998 - Τιμή 250 δραχ

Συνέντευξη
του Μητροπολίτη Ιωαννίνων

ΒΙΒΛΙΟ

Οι «Προσεγγίσεις» του Γιώργου Αράγη

Τέσσερις τόμοι απαρτίζουν ήδη το κριτικό έργο του Γιώργου Αράγη (γεν. το 1936 στο Μεγάλο Περιστέρι του Μετσόβου). Οι φρέσκες «Προσεγγίσεις» του έρχονται να προστεθούν στους δύο τόμους των «Ζητημάτων Λογοτεχνικής Κριτικής» και στις «Ασκήσεις Κριτικής», και να προσδιορίσουν διαυγέστερα τον τρόπο με τον οποίο ο Αράγης συλλαμβάνει και πραγματώνει δια της γραφής την τέχνη της ανάγνωσης, εννόησης και κριτικής των λογοτεχνικών κειμένων.

Οι σελίδες του βιβλίου, που περιέχει κείμενα ήδη δημοσιευμένα, κατανέμονται στη νεοελληνική ποίηση και πεζογραφία, με αναλογία δύο προς ένα, εστιάζονται δε είτε σε συγκεκριμένους λογοτέχνες (από τους ποιητές, ο Μανόλης Αναγνωστάκης, ο Θανάσης Κωσταβάρας και ο Ανέστης Ευαγγέλου, από δε τους πεζογράφους ο Νίκος Γαβριήλ Πεντζίκης, ο Αλέξανδρος Κοτζιάς και ο Χριστόφορος Μηλιώης), είτε σε μια γενιά (τη δεύτερη μεταπολεμική) είτε σε τάσεις και εκδηλώσεις της νεοελληνικής λογοτεχνίας. Το τυπωμένο αποτέλεσμα αποδεικνύει την ευχέρεια του κριτικού να σταθμεύει στο μερικό και ειδικό αλλά και να ξανοίγεται στο χρονικά εκτεταμένο και στο ποικίλο.

Θα θελα ωστόσο να σημειώσω εδώ άλλη μία πτυχή της κριτικογραφίας του Αράγη, μη ορατή στον προκειμένο τόμο, αποδεδειγμένη όμως από τα σχετικά σημειώματά του σε περιοδικά και εφημερίδες. Εννοώ την παλαμικής καταγωγής γενναιοδωρία του απέναντι σε νέους, «άσημου» λογοτέχνες, την επιμονή του να ασχολείται με τα κείμενα (και πρωτόλεια ακόμη) ανθρώπων που δεν ανήκουν στην κατασκευασμένη από το μαρκετινγκ και τα μαζικά μέσα «επετηρίδα δημοσιότητας», η οποία συχνότατα επιβάλλεται σαν αυτονόητος και αυτοδίκαιος «λογοτεχνικός κανόνας».

Ακριβώς αυτή η επιθυμία του να αποδοθεί δικαιοσύνη δια της κριτικής, οργάνωσε και την ε-

κτενέστατη εισαγωγή του στην ανθολογία του Ανέστη Ευαγγέλου «Η δεύτερη μεταπολεμική ποιητική γενιά (1950-1970)» με το κείμενο της οποίας ανοίγει το ανά χειρός βιβλίο. Ίσως η εν λόγω Εισαγωγή αποτελεί το μοναδικό κείμενο όπου ο Αράγης επιτρέπει στη γραφή του να εκδηλωθεί (και) ορμητικά, θυμικά, καταγγελτικά -αλλά τόσο εύλογα: η περιθωριοποίηση (συστηματική ή μη, άλλοθεν αποφασισμένη και επιβεβλημένη ή όχι) μιας γενιάς με φωνή διακριτή και με διαρκή παρουσία, τα πάθη και οι πόθοι της επιθυμίας περιείχαν και τον ίδιο, δεν θα μπορούσε να τον αφήσει αδιάφορο. Κι ωστόσο, και στο κείμενό του αυτό ο Αράγης μεριμνά, πριν ενδώσει στους κάπως υψηλότερους τόνους, να καταθέσει νηφάλια τα πορίσματα της ανάγνωσής του και να μας συστήσει έτσι με τον πλέον επαρκή τρόπο την ποίηση μιας γενιάς, τόσο στα γενικά της γνωρίσματα όσο και στις επιμέρους επιτευξεις της.

Αυτό ακριβώς θα μπορούσε να θεωρηθεί καθοριστικό γνώρισμα της των κριτικών του προσεγγίσεων: η κατάθεση σκέψεων (και όχι αξιωματικών, αυθαίρετων «πορισμάτων») που ερείδονται στην άρτια γνώση του εκάστοτε λογοτεχνικού αντικείμενου. Έτσι, με λόγο λιτό που δεν αφήνεται στην μπρεσιονιστική ευκολία (που συνήθως υπηρχει έναν κάποιον ναρκισσισμό του γράφοντος), και ο οποίος, χωρίς να παραγνωρίζει τα ιδεολογικά κριτήρια, δεν τους επιτρέπει πάντως να πήξουν σε δόγμα και σε μεροληψία, ο Αράγης αναδεικνύει τα γνωρίσματα της λογοτεχνικής γραφής που μελετά κάθε φορά, εντοπίζει την καταγωγή της και την εντάσσει στο συγχρονικό της περιβάλλον. Από τέτοιας στάθμης «Προσεγγίσεις», που δεν προσποιούνται κάτι διαφορετικό από αυτό που όντως είναι, ο αναγνώστης, προπαντός ο ήδη εξοικειωμένος με τα ζητήματα που θίγει το βιβλίο, μόνο κέρδος μπορεί να περιμένει. (Προσεγγίσεις, Γιώργος Αράγης, Αθήνα 1997, εκδόσεις Πατάκη, σελ. 138)

Παντελής Μπουκάλας

